

Mònica Batet | paper de vidre

Mònica Batet

MBatet

Mònica Batet: Mònica Batet (El Pont d'Armentera, 1976). És llicenciada en Filologia Catalana i treballa com a professora de català. Ha publicat les novel·les *L'habitació grisa* (2006) amb la qual va guanyar el Premi de novel·la curta Just Manuel Casero l'any 2005, *No et miris el Riu* (2012), amb la qual va ser finalista al Premi Crexells, *Neu, óssos blancs i alguns homes més valents que els altres* (2015) i *Cafè Berlevag* (2016). També ha publicat l'assaig el *Lector ideal* (2010) i contes en llibres col·lectius, com ara al nostre recent *24 contes al dia*.

Gianni Skaragas (Komotini, 1974) és un escriptor grec que escriu en grec i en anglès. Ha escrit narrativa, poesia, teatre i guions per a sèries televisives. Alguns dels seus textos han estat traduïts a l'alemany i al francès. Té vuit llibres publicats a Grècia i una de les seves obres teatrals es va representar a l'off-Broadway el 2009. Els seus contes en anglès s'han publicat en diverses revistes literàries d'Estats Units. El conte que publiquem avui va aparèixer a la revista *World Literature Today* el 2010. Aquest és el primer cop que és traduït al català.

El camí imprevisible d'una bala

Pare, perdoneu-me perquè he pecat. Vaig tornar a néixer la nit que un estudiant va morir. A ell el van disparar i jo vaig ser afortunat.

Com és possible que em senti un pecador si no he fet res ni per ofendre Déu ni perquè ell em negui el seu amor perfecte i la seva justícia? Per què hauria de necessitar el perdó d'un crim que no he comès, a causa d'un fet inesperat que mai no hauria pogut tenir ni el meu ple coneixement ni el meu consentiment deliberat? Però va ser culpa meva. Ho sé del cert perquè va ser així com va desaparèixer del meu cor la gràcia de Déu.

He sigut sempre un home tímid que quan em trobo davant d'una dona primer la miro als ulls i després al pit; he sigut humil perquè no he volgut destacar, i tanmateix he sigut més afortunat que la majoria. Vaig créixer veient la mort, i no perquè hi hagués una guerra, sinó perquè en una època de pau i de democràcia, per necessitat, la gent jeia sense ànima a les places de les ciutats com si fossin monuments o estàtues. Vaig creure des de molt jove que la sort no és res més que l'habilitat de mirar la inconsistència de la vida des de la distància. Què pot ser la sort sinó l'oportunitat que es pren a uns per donar-la a uns altres?

Quan tenia cinc anys, amb la meva família vam deixar la nostra ciutat natal, una localitat a prop del mar que s'havia convertit en una de les primeres destinacions estiuenques del nord de Grècia, Macedònia, i que atreïa els habitants de la capital i els turistes de tot Europa amb les seves carreteres secundàries sinuoses i les seves cases de pedra envellides. Ens vam traslladar a un pis al cor d'Atenes, en un barri on, quinze anys enrere, l'aixecament de la Politècnica va desembocar en una revolta contra la dictadura que va acabar en un vessament de sang i amb la

caiguda de la junta militar.

Estava ancorat en un balcó petit que es va anar convertint en la meua torre de guaita. Abans em podia imaginar a mi mateix caminant pels carrers entortolligats que hi havia sota meu, coneixia la ciutat. Em dibuixava dins del cap carreteres i persones demacrades caminant-hi mentre demanaven diners davant meu mateix. Aquella havia de ser una part de la història, pensava en aquella època: un lloc on res et recordés cap altra glòria passada que no fossin cossos humans a punt de convertir-se en estàtues sense ànima. Només la presència de figures trontollant al meu voltant, com si un món subterrani les xuclés amb força, des de sota, amagant-les de mi. Fins quan havia d'esperar per començar a caminar en el món real i fer història?

Un parell de dècades després d'aquestes reflexions juvenils, continuava isolat al pal major del meu vaixell imaginari. Però encara era un observador eclèctic de la vida que m'envoltava, fins i tot quan podia estar entre edificis i sentir la gravetat als peus. Era un home adult —m'havia canviat de barri i vivia sol. M'agradava fer anar la imaginació, considerava que les meves invencions eren més inusuals que la realitat. La meua ànima, com veieu, feia temps que estava podrida: creia que el món estava mancat de meravelles. No esperava que ningú em sorprengués. Ingènuament, creia que res podia espantar-me.

Desconeixia com algú podia pensar en fonaments morals mentre caminava, però aquesta semblava ser l'única manera de moure'm entre la multitud, la ciutat fluïa al meu costat, mentre jo esperava trobar-hi les traces de Déu. Passava el meu temps, caminant sense rumb d'aquí cap allà —com si pel fet de descobrir llocs fora també en pogués descobrir de nous a dins. Acostumava a escollir algú a l'atzar, motivat només per la curiositat, i el seguia fins al seu destí. Esperava trobar alguna cosa més que un lloc d'arribada. Com en els contes, esperava un final en què els personatges acabessin junts, no per casualitat, sinó per un disseny més diví, una raó més profunda que els fes mereixedors l'un de l'altre.

Aquella nit el paisatge que tenia davant semblava nou. No era com l'última vegada que havia fet el meu passeig preferit des de la vella Acadèmia fins a Exarchia. Més que un sentiment de solitud era el desig de deixar miques de mi pertot arreu, com si fossin senyals que qui hi estigués interessat pogués seguir per assegurar-se que jo havia arribat al meu destí. Desitjava que em trobessin.

Deambular pel centre de la ciutat no em semblava un acte social, com de costum. L'aire era lleuger però la ciutat era pesant, preocupada pel seu insomni. Els atenesos estan avesats a les nits com aquesta, quan tot es desdibuixa dins d'un somni familiar que, de sobte, es veu interromput per una mena d'explosió; una olor a la carretera d'una claveguera embussada que anuncia un diluvi; una víctima sense veu, que es nega a testificar per por que el culpable se'n vulgui venjar; un brunzit que travessa carrers estrets com si fos l'escuma d'una onada xocant amb un tros de vidre, marcant-lo, allisant-ne l'aspror de les vores i fent-ne desaparèixer la identitat, de la mateixa manera que la ciutat ho fa amb els atenesos. Però això no és poètic. No hi ha poesia en la vida que ja ha passat, ni tan sols quan s'avalua el que s'ha perdut pel camí. Sempre hi ha una distància inexorable que cal recórrer fins que arriba un nou dia i una nova identitat.

Els carrers estaven plens a vessar de policia antidisturbis i oficials armats, però estava acostumat a la seva presència al barri des que era un nen. Solia caminar pel carrer, i quan veia la comissaria, amb vistes al turó, em sentia segur. L'entrada

estava il·luminada amb unes lletres de neó on deia «POLICIA GREGA» en color blau clar: estava convençut que si mai algú podia ajudar-me, seria algú que treballés en un lloc com aquell.

La gent d'Atenes sovint es reuneix per protestar contra alguna cosa —com si fos un sopar de germanor—, tan sovint, de fet, que es converteix en una ocasió social segura, un bon lloc per trobar parella. La policia formava part del barri, però no eren exactament dels nostres; sentíem que seria millor si no miràvem els ulls d'aquells homes, com si poguessin veure a través de la nostra pell. Acostumaven a estar enfadats. Ara estaven enfadats i mal pagats, cosa que els feia encara més invisibles, i els separava de la resta de nosaltres, que només estàvem mal pagats. Se suposava que no podia caminar per on eren, però l'abundància d'uniformes donava al lloc un aire de seguretat. I fins que no van brandar una arma davant meu —els seus crits es barrejaven en la nit càlida, surant al meu voltant—, no vaig sentir la seva presència assetjant-me com una fira estrangera, sense parades.

El carrer estava acordonat per una columna de policies, però no podia veure cap manifestació enlloc, excepte un grup de joves, alguns dels quals estaven molt animats, dispersos al final del carrer cridant eslògans. No volia quedar-me allí al mig, així que vaig continuar caminant per la vorera, pensant que podria girar a la propera cantonada. Vaig veure més persones allunyant-se amb rapidesa, i un noi jove em va cridar l'atenció. Era el tipus de persona que un no espera trobar-se en un lloc com aquell, un noi d'algun barri de la perifèria que venia de fer unes cerveses o d'una festa d'inauguració, era difícil de creure que fos el tipus de perdonavides que busca problemes: tenia una cara llarga i severa, que quan es fes gran, semblaria amenaçant; la serenitat del rostre li contrastava amb la perplexitat dels ulls; estava separat de la multitud, com si el complagués ser a prop del perill, semblava un fotògraf que ni revela ni amaga el que està a punt de succeir.

Seria l'última persona al món que causaria problemes en una protesta pacífica o amenaçaria els policies. El tret va canviar la meva perspectiva, com si de cop hagués tornat a la vida. No era un so natural; el pizzicato d'una bala penetrant un cos humà i ferint-ne el teixit; la dissonància de la pell intentant mantenir la sang dins del cos; l'arpegi del darrer alè. Era la primera vegada que estava aterrit de debò.

La por era palpable; es podia veure; feia venir esgarrifances a l'espinada. Jo estava immòbil perquè em semblava, absurdament i ineludiblement, real: el cos d'aquell noi jeia encara a terra immòbil, com si no fos res. Van ser els crits cada vegada més alts després dels trets els que em van fer tornar a la realitat, i llavors un esclat de ràbia va travessar-ho tot i un miler de laringes van crear un únic plor de guerra.

Mai no havia pensat en els camins misteriosos d'una bala, la manera en com pot rebotar en una paret i matar algú—segons el testimoni del policia— o la manera com el centre d'una ciutat pot entrar en erupció i fer esclatar de cop un país sencer. Només sentia que el món embogia i no perquè hi hagués alguna cosa més gran que jo, ratllant la fatalitat, sinó per la meva impotència de poder protegir-me d'aquest món. Em sentia insignificant, no perquè les meves llibertats estiguessin malmeses, sinó perquè fins aleshores no me n'havia adonat que era un somnàmbul; en els dies següents vaig ser testimoni d'actituds violentes i de l'impuls d'odiar els altres en nom de la tragèdia. Com pots demostrar que estàs despert si no tens veu?

Fins a quin punt es poden arribar a assemblar el casc d'un home i la caputxa d'un

altre, quan tots dos necessiten amagar els monstres que tots tenim a dins?

Si fos el personatge d'una novel·la, en podria treure un aprenentatge que m'ajudés a fer front a la meva petitesa, encara que fos al final del capítol. He sentit lleons rugir i gossos lamentar-se; he sentit homes que parlaven com xais però que se sacrificaven com lleons. Crec que les persones som previsibles i que l'ànima humana posseeix petites virtuts i esperances equivocades. Però aquest no és el final. Perquè la vida continua i el record d'un error pot justificar, a vegades, els que vindran. Em van agafar desprevingut, i ho pagaré: hauré de continuar caminant i ser testimoni de la història sense ser-ne conscient.

Pare, perdoneu-me perquè no sé com no tornar a pecar.